

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Проблема управління сталим розвитком на рівні підприємства хлібопекарської промисловості сьогодні є надзвичайно важливою, адже саме дані підприємства є ланками у формуванні добробуту людства через специфіку своєї продукції. Управлінський апарат підприємства хлібопекарської промисловості, незалежно від форми власності, розмірів, повинен підтримувати належний сталий розвиток своєї організації, оскільки без цього неможливий і сам розвиток підприємства хлібопекарської промисловості, і тим більш ефективна конкурентна боротьба.

О.А. Дегтярьова дає визначення сталому розвитку як процесу змін, в якому використання ресурсів, вклад інвестицій, орієнтація науково-технічного розвитку та інституціональні зміни узгоджені один з одним та закріплюють нинішній і майбутній потенціал для задоволення людських потреб та прагнень. Тобто забезпечення, насамперед, неспливаючих з часом – від покоління до покоління – якості життя людей та природного капіталу. Сталий розвиток має на увазі рівноправ'я як нинішнього, так і майбутніх поколінь у розвитку та сприятливого середовища існування.

Такі дослідники як Т.В. Сухорукова, А.Д. Шеремет, Й.Шумпетер сталисть підприємства ототожнюють з його фінансовим станом, в якому факт його збитковості грає головну роль, а банкрутство розглядається як один з інструментів, призначених для забезпечення функціонування стійких підприємств. Наприклад, Зеткина О.В. розглядає сталисть підприємства як забезпечення його рентабельної виробничо-комерційної діяльності за рахунок підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і управління підприємством, стійкого фінансового стану за рахунок поліпшення структури активів, а також стабільного розвитку потужності підприємства і соціального розвитку колективу при самофінансуванні в умовах динамічного зовнішнього середовища, що розвивається.

Натомість на думку Севастьянова А., стійкість підприємства є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами: шляхом ефективного їх використання, сприяючого безперервному процесу виробництва і реалізації продукції.

Ми підтримуємо думку Медведєва В.А., який визначає сталисть підприємства як рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, який забезпечує стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення в тривалій перспективі з обліком найважливіших зовнішніх і внутрішніх чинників. Думку даного вченого доповнює Алексеєнко В., який доходить висновку, що сталисть є віддзеркаленням стабільного перевищення доходів над витратами, що забезпечує вільне маневрування наявними ресурсами підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції. Тобто, науковець вважає, що стійкість підприємства представлене станом його матеріальних, економічних і трудових ресурсів, їх розподіл і використання, які забезпечують розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Однак існує й інша точка зору Л.Г. Мельника, згідно з якою, якщо підприємства вестимуть своє господарювання, виробляючи продукцію для задоволення потреб споживачів та отримання прибутку бездумно, нерационально, використовуючи при цьому ресурси, як природні (ті, що «не належать нікому»), так і свої власні, то наше людське існування стане схожим на своєрідний простір, де головним буде лише біологічне виживання та відтворення фізіологічної сутності людини.

Досягнення підприємствами хлібопекарської промисловості стану сталого розвитку є надзвичайно складним, важливим та вкрай необхідним завданням людства, оскільки подальший економічний рух вперед має пролягати лише через дбайливе ставлення до навколишнього середовища, досягнення та підтримання соціальних гарантій людини, що закріплені на законодавчому рівні. І тільки чітке та безпомилкове виконання розроблених та обґрунтованих вимог призведе до налагодження економічної системи підприємства хлібопекарської промисловості, галузі взагалі, що позначить на всій країні та відбиватиме ступінь екологічної зрілості суспільства, допомагатиме в прийнятті правильних рішень для розв'язання існуючих екологічних проблем, сприятиме досягненню високих економічних показників, що впливатиме на підвищення соціального рівня людей.

Все більшу значимість забезпечення продовольчої безпеки України набуває забезпечення населення країни високоякісними та екологічними продуктами харчування. Тому, важливим є створення необхідних умов для сталого розвитку підприємств хлібобулочної галузі України. Висока соціальна значущість хлібобулочної продукції зумовлена потребою організму людини в корисних речовинах є незамінними продуктами, які необхідні людині для харчування та нормальної життєдіяльності. Можливість безперешкодного споживання хлібобулочної продукції населення за доступними цінами і

належною якістю безпосередньо залежить від сталого розвитку підприємств, що виробляють цю продукцію. Загальновідомо, що хліб є основним продуктом в раціону більшості населення.

Останнім часом у Європі, і в Україні також знижується споживання хліба на 2–3 % на рік. Разом з тим, тенденція останніх років показує зростання попиту на дрібні булочні вироби: батони, рогаляки, бутербродні булочки і т. д., Це пов'язано з тим, що споживач бажає урізноманітнити свій раціон та сучасний ритм життя.

В літературі норма варіюється від 120 до 450г. на добу. Двісті років тому норма споживання хліба становила приблизно 1 кг на добу. Зазначимо, що у Радянському Союзі 1950 р. норма споживання хлібобулочних виробів становила 471 гр. на даний час відповідно до ст. 7 Закону України «Про прожитковий мінімум» норма споживання хлібобулочних виробів становить 277 г. на добу. Існує думка, що така тенденція пов'язана з тим, що сучасна людина вже не витрачає стільки енергії, як у минулі часи.

Аналіз структури ринку хліба України за свідчить про перевагу в виробництві соціальних сортів хлібу (80 %). На долю функціональних сортів припадає лише 3 %, преміальних 5 %. Підкреслюється, що українці віддають переваги хлібові з житнього борошна і суміші його з пшеничним (близько 40 % асортименту споживання) та пшеничного сортового борошна (близько 30 %).

Погодимося з думкою про те, що додавання до рецептури булочних виробів порошків дикорослих лікарських рослин поліпшує їхній хімічний склад, позитивно впливає на енергетичну цінність продукту. Так, маркетингові служби підприємств зазначають, що хліб з шипшиною користується значним попитом. Завдяки саме привабливому зовнішньому вигляду, приємному смаку, тривалості свіжості та профілактичній спрямованості. Проте нажаль, акціонерні товариства не зацікавлені виробляти вироби лікувально-оздоровчого призначення.

Станом на 01.01.2012 р. виробництво хліба та хлібобулочних виробів на одну особу склало 34,3 кг, що на 4,4 кг менше, ніж по Україні. Зазначимо, що у найбільшій показник щодо виробництва на 1 особу хліба та хлібобулочних виробів на одну особу склав 63,3 кг у місті Київ, а найменший у Тернопільській області – 13,1 кг на одну особу. Наголосимо на те, що існує ряд проблем, які гальмують сталий розвиток підприємств хлібопекарської галузі в Україні: дефіцит якісного зерна на ринку, зниження якісних і смакових властивостей хліба, зростання його ціни. Так, ціна на хліб на 30 % складається з витрат на борошно, чималу частину її складають витрати на енергоносії. Велику роль грають й інші складові, такі, як паливо, зарплата з нарахуваннями. Наприклад, витрати на оплату праці становлять близько 18 % в ціні на хліб, а чинне законодавство зобов'язує підприємства постійно переглядати заробітну плату. Так склалося в останні роки, що хлібопекарська галузь має найнижчий серед інших галузей рівень рентабельності виробництва. У зв'язку з цим, запасу міцності за прибутком підприємств практично немає, тому виробники змушені з кожною зміною цін на ресурси індексувати свої ціни.

Зазначені проблеми підприємств хлібобулочної галузі відображаються на можливостях їх розвитку. Проведений аналіз довів, що неможна допустити того, щоб хліб став предметом розкоші для деяких верств населення і перейшов в розряд дефіцитних продуктів харчування. Все це потребує негайного їх переходу до розвитку. Зазначимо, розвиток цього сектора економіки буде відбуватися швидше та ефективніше за умов, якщо буде здійснюватися стимулювання їхнього розвитку. На даний час людство усвідомило необхідність процесу переходу підприємств на шлях до сталого розвитку.